

Антропологија фолклора

Предавања 1-4. Октобар 2020.

1. Дефиниција фолклора

Литература:

Ben-Amos, Dan „Toward a Definition of Folklore in Context“, *The Journal of American Folklore*, [Vol. 84, No. 331, Toward New Perspectives in Folklore \(Jan. - Mar., 1971\)](#), pp. 3-15. Published By: American Folklore Society,

DOI: 10.2307/539729

https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1078&context=nelc_papers

- Култура као најшири оквир одређења појма
- Веза значења и контекста у ком настаје
- Семантичка дефиниција на основу значења речи у разним језицима
- Развој појма кроз време
- Преplitање различитих аспеката у одређењу фолклора: знање, веровање, мишљење и уметничко стваралаштво
- Одређење фолклора помоћу категоријалног апарата различитих наука: географије, етнологије, лингвистике, социологије
- Фолклор као вид комуникације
- Фолклор као врста различитих уметности
- Фолклор као облик игре
- Типови односа између друштвеног оквира и фолклора
- Однос појединачног и колективног у фолклорном стваралаштву
- Схватања фолклора као тековине тзв. „примитивног ума и друштва“ у класичној антропологији и њихова критика
- Значај фолклора као битног обележја идентитета и културног трајања
- Однос традиције и фолклора
- Фолклорни слојеви и њихови односи: вербално и невербално, духовно, социјално и материјално
- Статички и динамички аспект фолклора: структура – садржај, облик и промена, развој

2. Историја фолклористике у раној фази развоја

Литература:

Kokjara, Đuzepe, 1984. *Istorija folkloru u Evropi*, Beograd: Prosveta, I tom, str: 19-228.

- Предисторија фолклористике, анегдотска и фактографска база развоја током које је сакупљан богат чињенички материјал. То је време пре настанка етнологије као академске дисциплине, од раних путовања и открића других земаља и народа до преромантизма.
- Откриће Новог света као почетак организованог и систематског прикупљања података о домороцима и њиховом начину живота и култури
- Настанак мита о тзв. Добром дивљаку“ у европској мисли
- Разлика у ставу према домороцима ваневропског Запада и древних култура Истока
- Истраживања живота ваневропских народа као инспирација за истраживање властите историје културе и традиције Европе. Сучељавање прехришћанског, паганског и хришћанског наслеђа. Утицај ренесансе и реформације на преиспитивање европске духовне прошлости. Схватање традиције у нововековној философији.
- Истраживање митова и магије као почетак изучавања фолклора
- Просветитељско трагање за универзалним у феноменима традиције и фолклора
- Однос просветитељства према културама домородаца
- Настанак науке о обичајима
- Однос етнографије и историје у проучавању заједничког предмета, културе. Вико и утицај философије историје на истраживање традиције и културе.
- Истраживање поезије као специфичан приступ фолклорној традицији
- Зачетак идеје националне и расне особености и надмоћи
- Народна традиција као општељудска, универзална, и локална, национална појава
- Истраживање порекла човечанства и народа
- Истраживање традиционалних многобожачких религија
- Истраживање светковина
- Утицај поезије на обликовање и развој фолклористике. Особеност народне поезије као предмета фолклористике.
- Однос поезије и традиције
- Поезија као чување, обликовање и учвршћење традиције, идентитета и националног осећања
- Утицај швајцарске историографије на изучавање европског фолклора
- Хердерово учење о души нација: утицај језика и религије

3. Историја фолклора у доба романтизма

Литература:

Kokjara, Đuzepe, 1984. *Istorija folkloru u Evropi*, Beograd: Prosveta, I tom, str: 229-342.

- Епоха романтизма као доба процвата фолклористике
- Промена тежишта у истраживању фолклора.
- Идеја духа народа. Преплитање психолошког, историјског, географског и социолошког приступа.
- Политизација фолклора. Појава националне идеје и јачање национализма.
- Развој научног истраживања фолклора у сврху његове политизације. Појава расизма као израза идеологије европске надмоћи.
- Општа обележја немачког романтизма: потреба за националном афирмацијом, истраживање митске прошлости.
- Два правца немачког романтизма: истраживање националне прошлости и шире прошлости Древног Истока и античке Европе. Први правац изворе националне културе тражи у средњем веку, а други у универзалном индоевропском наслеђу. Основно истраживачко поље је језик у ком се најпотпуније чува традиција.
- Борба космополитизма и национализма у немачкој култури, посебно у истраживању фолклора.
- Народ као универзалан културни и друштвени феномен
- Народна књижевност као историјски феномен
- Наука о обичајима и народна књижевност као темељ васпитања и образовања. Народна књижевност као дечја књижевност.
- Народна епска поезија, обичајно право и национална митологија
- Реформа језика као кључни елемент националне еманципације
- Особености романтизма код других народа: примери енглеске, француске, шпанске, италијанске, руске, чешке, пољске, и народне књижевности јужнословенских и скандинавских народа
- Развој романа о средњем веку
- Идеја о повратку природи у књижевности
- Национални епови као симбол ослободилачке борбе

4. Почетак научног истраживања фолклора

Литература:

Kokjara, Đuzepe, 1985. *Istorija folkloru u Evropi*, Beograd: Prosveta, II tom, str: 7-240.

- Синтеза и промена сазнајног тежишта у изучавању фолклора. Обједињавање филолошког и историјског приступа.
- Мит и религија као садржински основ за истраживање фолклора
- Индо-европска цивилизација као простор истраживања фолклора у европској мисли, посебно немачкој, почетка 19. века.
- Индија и Оријент као инспирација
- Руска историјска школа и њен метод и област истраживања
- Финска историјско-географска школа
- Романска филологија: француски и италијански доприноси изучавању фолклора. Изучавање народне поезије и прозе. Народ као стваралац фолклора и чувар традиције.
- Особености енглеске антрополошке школе и њен утицај на изучавање народне традиције.
- Померање тежишта од локалног ка универзалном, националног ка општељудском, историјског ка социолошком приступу.
- Промењен однос према феномену фолклора: фолклор, као вид културног заостатка, и отуда, обележје тзв. примитивизма и цивилизацијске заосталости народа.
- Однос између класичне и етнолошке филологије и фолклора.
- Однос према митологији и религији. Упоредна истраживања митологије, магије и религије, бајки, митова и обичаја.
- Однос фолклора и детињства у изучавањима енглеске фолклористике
- Класична филологија као полазиште за изучавање универзалних особина фолклора у енглеској етнолошкој школи
- Веза фолклора, митова и ране религије